

తే. సరసిలో నుండి పాడగని సంభ్రమించి
యుదరి కుప్పించి లంఘించి హుంకరించి
భానుఁ గబళించి పట్టు స్వ ర్భానుపగిది
నొక్కమకరేంద్రుఁ డిభరాజు నొడిసి పట్టె.

గజేంద్రుఁడు తన ప్రేయసఖులతో కలసి ఆ కొలనులో జలకమాడుచుండగా, నా
కొలనులోనే ఉన్న ఒక మకరేంద్రుఁడు భయపడి, పైకివచ్చే వేగమువలన
గొప్పయలలు భుగభుగ అనే ధ్వనులతో లేవగా, గొప్ప మొసళ్లను
ఎండ్రకాయలును బెడరగా, తనతోఁక విసరుటచే గలిగినయఁజఁపరాని
గొప్పగాలివీచుటచే సుడులు ఏర్పడఁగా, కొలనినుండి పైకివచ్చి, తత్తరపాటుతో
భయముతోవెఱపునుబొంది యూపరి బిగియఁ బట్టి తొప్పుచు
గజేంద్రునిచెంతఁజేరి రాహువు సూర్యుని మ్రింగుటకై పట్టునట్లుగా
గజేంద్రునికాలు గట్టిగాపట్టుకొనెను.

క. కరిఁ దిగుచు మకరి సరసీకి

గరి దరికిని మకరిఁ దిగుచుఁ గరకరి బెరయన్

గరికి మకరి మకరికిఁ గరి

భర మనుచును నతలకుతల భటు లరుదుపడన్.

ఈవిధంగా ఒకరిపైనొకరికి పగ హెచ్చునట్లు మొసలి యేనుగును కొలనిలోపలి కీడ్చుచుండెను. ఏనుగు మొసలిని పైకీడ్చుచుండెను. ఇట్లొక్కదానికి నొక్కటి భయమొందక యీడ్చుటజూచి, నీటిలోపలనున్న మొసళ్లు గజములకంటె మొసలి బలముకలదని తలచినవి. గజము మొసలిని పైకిలాగుటనుజూచి, యేనుగులన్నియు మొసలికంటె ఏనుగు మిక్కిలి బలముగలది యని తలచినవి.

శా. పాదద్వంద్వము నేలమోపిపవనుం బంధించి పంచేంద్రియో,
న్మాదంబుం బరిమార్చి బుద్ధిలతకు న్మాటాకు హత్తించి ని,
ష్ఠ్ఠదబ్రహ్మపదావలంబనగతిన్ గ్రీడించుయోగీంద్రుమ,
ర్యాద న్నక్రము విక్రమించెఁ గరిపాదాక్రాంతినిర్వక్ష్మె.

మొసలి తనరెండుపాదములను నేలయందుంచి, బిగియఁబట్టి,
పంచేంద్రియములను అదుపునందుంచుకొని, బుద్ధిస్థైర్యముతో, దుఃఖములేని
బ్రహ్మపదమునొందగోరి సమాధియందున్న యోగీంద్రునిపాదిరి
యేనుఁగుయొక్క పాదముల నడ్డులేకుండ పట్టుకొనుచు వెలయుచున్నది.

ఉ. ఊహా కలంగి జీవనపు బోలమునం బడి పొరుచున్నహా,
మోహాలతానిబద్ధపదము నివ్విడిపించుకొనంగ లేక సం,
దేహముఁ బొందుదేహిక్రియ దీనదశన్ గజ ముండె భీషణ,
గ్రాహదురంతదంత పరిఘట్టితపాదఖురాగ్రశల్యమై.

ఒక ప్రాణి ఎక్కువ అవివేకముతో, బుద్ధినిలుకడలేక సంసార
విషయములగురించిఁ దిగులుపడునట్లు, గజేంద్రుఁడును మొసలి పట్టుకొన్న
తనకాలిని విడిపించుకొనఁజాలక మిక్కిలి దిగులుతోనున్నది.

శా. ఏరూపంబున దీని గెల్తు నిటుమీఁ దేవేల్పుఁ జింతింతునె,
వ్వారిం జీరుదు నెవ్వరథ్త మిఁక ని వ్వారిప్రచారోత్తము,
న్వారింపం దగువార లెవ్వ రఖిల వ్యాపారపారాయణుల్,
లేరే మ్రొక్కెద దిక్కుమాలిన మొరాలింపం బ్రపుణ్యాత్మకుల్.

ఏవిధముగాదీనిని జయించగలను ? ఏ దేవుని ధ్యానించాలి ? ఎవరిని నాకు
తోడుగాఁ పిలవాలి? ఈ మొసలిని అడ్డగించేవారెవ్వరున్నారు? దిక్కులేని
నాదీనధ్వనిని విని నన్నుఁ గాపాడు పరోపకారపరులగు పుణ్యాత్ములకు
నేమ్రొక్కెదను. నన్ను వారు రక్షించెదరు.

శా. నానానేకపయూథము ల్వనములో నం బెద్దకాలంబు స,
న్మానింప న్దశలక్షకోటికరిణీ నాథుండ నై యుండి మ,
ద్దానాంభఃపరిపుష్టవందనలతాం తచ్చాయలం దుండ లే,
కీసీరాశ నిటేల వచ్చితి భయం బెట్లొకదే యీశ్వరా.

ఓ భగవంతుడా! నేను ఈ అరణ్యమున అనేకములైన యేనుఁగుగున్నలు
గౌరవముతో నాతోడవచ్చుచుండఁగా, పొదరిండ్లలోపలి నీడలలోఁ స్వీచ్ఛగా
దిరుగుచుంటిని. ఆవిధముగానే యుండకుండ యీపాడు దాహము నాకు
ఎలాకలిగింది? ఎందుకు ఈ కొలనికివచ్చి యింత యాపదఁ దెచ్చుకొన్నాను? హా!
ఈశ్వరా! ఈ ఆపద ఏవిధంగా తొలఁగునో తెలియకుండనున్నది.

ఉ. ఎవ్వనిచే జనించు జగ మెవ్వనిలోపల నుండు లీనమై,
యెవ్వనియందుడిందుఁబర మేశ్వరుఁడెవ్వఁడుమూలకారణం,
బెవ్వఁడనాదిమధ్యలయుఁ డెవ్వఁడు సర్వము దాన యైనవాఁ,
డెవ్వఁడు వాని నాత్మభవు నీశ్వరు నే శరణంబు వేఁడెదన్.

ఎవనివల్ల జగములుపుట్టి, పెరిగి నశించుచున్నవో, ఎవ్వడన్ని వస్తువులకు
ప్రభువో, ఎవ్వడన్నిటికి మూలకారణుడో, ఎవ్వనికి మొదలు నడుమ ఆఖరు
అనునవి లేవో, ఎవఁడు సర్వాత్మస్వరూపుడో, అట్టి భగవంతుని నన్ను
కాపాడమని వేడుచున్నాను.

క. ఒకపరి జగముల వెలి నిడి

యొకపరి లోపలికిఁ గొనుచు నుభయముఁ గనుచున్

సకలార్థ సాక్షియగున

య్యకలంకుని నాత్మమయుని నర్థింతు మదిన్.

అన్నిలోకములను ఒకసారి వెలుపలికి విడిచి, తన యిష్టము వచ్చినప్పుడు ఆలోకముల నన్నింటిని తనలోపలనే అంతర్లీనముచేసికొని, ఈలోక సృష్టి సంహారములను రెంటిని చూచుచు అన్ని విషయములకు సాక్షియగు కళంకములేని ఆత్మమయుని ఆసర్వేశ్వరుని నేను మనస్సులో ధ్యానించుచున్నాను.

క. లోకంబులు లోకేశులు

లోకస్థులుఁ దెగినఁ దుదినలోకం బగుపం

జీఁకటి నెవ్వఁడు వెలిఁగెడు

నేకాకృతితోడ నతని నే సేవింతున్.

లోకములును, దిక్పాలురును, లోకవాసులును నశించిన పిదప నీ
లోకములన్నియు నశించి గాఢాంధకారముచే వ్యాప్తమైయుండు అట్టి చీకటిలో
ఏకాకారముతో దివ్యజ్యోతిగా వెలుగుచున్న యాభగవంతుని నేను సేవించెదను.

క. కలఁ డందరు దీనులయెడఁ
గలఁ డందరు పరమయోగి గణములపాలిన్
గలఁ డందు రన్నిదిశలను
కలఁడు కలం డనెడువాఁడు కలఁడో లేఁడో.

దీనులు, యోగులు మొదలగువారియెడ నుండి, సర్వదిక్కులందు నిండిన
భగవంతుడున్నాడని పెద్దలు చెప్పుదురు. అట్టి భగవంతుని ఎన్నివిధములఁ
బ్రార్థించినను రాకున్నవాఁడు. ఉన్నాడన్న అట్టి భగవంతుడు ఉన్నాడో లేఁడో యని
సంశయం కలగుతోంది.

స. కలుగఁడే నాపాలి కలిమి సందేహింపఁ

గలిమి లేములు లేక కలుగువాఁడు

నాకడ్డపడ రాఁడె నలి నసాధువులచేఁ

బడినసాధుల కడ్డ పడెడువాఁడు

చూడఁడే నాపాటుఁ జూపులఁ జూడక

జూచువారలఁ గృపఁ జూచువాఁడు

లీలతో నామొఱాఱింపఁడే మొఱఁగుల

మొఱి లెఱుంగుచుఁ దన్ను మొఱఁగువాఁడు

త. నఖిలరూపులుఁ దనరూప మైనవాఁడు

అదినుధ్యాంతములు లేక అడరువాఁడు

భక్తజనముల దీనుల పాలివాఁడు

వినఁడె చూడఁడె తలపడే వేగరాఁడె.

పుట్టుకవాపు లేకయుండు భగవంతుఁడు నాపాలనున్నవాఁడో లేడో
సందేహింపడుచున్నాను. రాకయున్నాఁడు గదా! దుష్టుల వలన
బాధింపఁబడు సత్పురుషులను గాపాడు యాభగవంతుఁ డీమొసలిచే
బాధపడుచుండు నన్నుఁ గాచుటకు నాకడ్డము రాకయున్నాఁడే!
ఇంద్రియములను గెల్చి, జ్ఞానదృష్టితో తన్నుచూచువారిని
దనకడఁజేర్చువాఁడగు కళుఁడు నాయవస్థలను గన్నులారఁ
జూడకయున్నాఁడే! మాయావేషధారులయి, లోపల భక్తిలేక పైకి
భక్తులవలెఁ గాన్పించువారికిఁ ప్రత్యక్షముగాని వాఁడగు భగవంతుఁడు నా
దీనాలాపంబు లాలకింపకున్నాఁడే! ప్రపంచమెల్లఁ దనరూపముగా
గలిగి యుండువాఁడును, సృష్టి స్థితి లయంబులు లేక సర్వకాలసర్వావ
స్థలందును వెలుగువాడును, దన్ను కొలుచు భక్తులు విచారపడి, తన్ను
ధ్యానించినపుడు వచ్చి వారియాపదలఁ బాపువాఁడునైన
యాపరమేశ్వరుఁడు నామొఱలు విని, నాయవస్థలఁ దిలకించడే, నాప
దయఁదలఁచి, నన్ను రక్షింప వేగమే రాడా!

క. విశ్వకరు విశ్వదూరుని

విశ్వాత్ముని విశ్వవేద్యు విశ్వ నవిశ్వన్

శాశ్వతు నజా బ్రహ్మప్రభు

నీశ్వరునిం బరమపురుషు నే భజియింతున్.

విశ్వమునకు సృష్టికర్త అయియుండియుఁ దాను బ్రపంచమునకు
వెలుపలనుండువాఁడును, ప్రపంచస్వరూపుఁడును, ప్రపంచముచే
నెఱుఁగఁదగినవాఁడును, మాయాసంబంధముచేఁ బ్రపంచస్వరూపుఁడై
యుండి, మాయాసంబంధమును బొసినప్పుడు ప్రపంచమునకుం
దనకేమియును సంబంధములేక, తామరాకునందలి నీటిబొట్టువలె నంటియు
నంటకయున్నవాఁడును, నిత్యుఁడును, పుట్టుకలేనివాఁడును, సృష్టికర్తయగు
బ్రహ్మకంటె మించిన వాఁడును, పురుషులలో నుత్తముఁడు నగు నీశ్వరుని నేను
ఁజివింతును.

శా. లా వొక్కింతయు లేదు ధైర్యము విలోలం బయ్యె బ్రాణంబులున్,
తావు ల్దప్పను మూర్ఛ వచ్చె దనువున్ డస్సెన్ శ్రమం బయ్యెడిన్,
నీవేతప్ప నితఃపరం బెఱుగ మన్నింపం దగుం దీనునిన్,
రావే యీశ్వర కావవే వరద సంరక్షింపు భద్రాత్మకా.

ఈశ్వరా! నేనింతసేపు ఈ మొసలితో చాతనైననంతవఱకుఁ బోరాడితిని. నా బలమంత తగ్గినది. ఇంతవఱకు నేనీ మకరంబును జయింపఁగలనని తలఁచితిని. ఆ ధైర్యము పోయినది. ప్రాణములు పై కెగిరిపోతున్నాయి. మైకము వస్తోంది. దేహం అలసటగావుంది, ఇంక నేను దీనితోఁ పోట్లాడలేను. ఓ ఈశ్వరా నీవు దప్ప వేరెవ్వరు తెలియదు. నే నిదివఱ కెన్ని యపరాధంబులు సీసియున్నను వానినెల్ల మన్నించి, యోభగవంతుఁడా! నాకడ కేగుదెంచి, నాబాధలఁ దొలగించి నన్నుఁ గాపాడుము.

ఉ. ఓకమలాక్ష యోవరద యోప్రతిపక్షవిపక్ష యూశ్వరా
యోకవియోగివంద్య సుగుణోత్తమ యోశరణాగతామరా
నోకహ యోమునీశ్వరమనోహర యోవిమల ప్రభావ రా
వే కరుణింపవే తలఁపవే శరణార్థిని నన్నుఁ గావవే.

కమలములవంటి కన్నులు గలవాఁడును, భక్తులకోరికలుతీర్చు వాఁడును,
శత్రువులయెడ దయలేనివాఁడును, పండితులచేత, మునులచేతను ఎల్లవేళలా
ధ్యానింపఁబడువాఁడును, చక్కటిగుణంబులు గలవాఁడును, శరణుఁజొచ్చినవారికి
కల్పవృక్షమువలెఁ గోరినకోర్కు లొసఁగువాఁడును, యోగింద్రులమనస్సులను
హరించువాడును, మహాప్రభావుండు నైన యోభగవంతుడా! నేను నిన్ను
శరణుఁజొచ్చితిని. నామొఱయాలించి వేగముగ వచ్చి నాకష్టంబుఁ దొలఁగించి
నన్నుఁ గాపాడుమయ్యా స్వామీ!.

మ. అల వైకుంఠపురంబులో నగరిలో నామూలసౌధంబు దా,
పల మందారవనాంతరామ్భుతసరః ప్రాంతేందుకాంతోప లో,
త్ఫలపర్యంక రమాచిన్తోది యగునాపన్నప్రసన్నుండు వి,
హ్వలనాగేంద్రము పాహి పాహి యనఁ గుయ్యాళించి సంరంభి య్నె.

వైకుంఠ నగరంలోపలి ప్రధానసౌధమందు కల్పవృక్షంబులు వనంబునందలి అమ్మ
తసరోవరము యొక్క తీరమున చంద్రకాంతమణులు కలువపూవులు పఱచిన
పాన్పునందు శ్రీలక్ష్మీదేవితోఁ గూడ విహరించు చుండువాఁడగు జనశరణ్యుం
డయిన శ్రీమన్నారాయణమూర్తి తన భక్తుఁడగుగజరాజు నొచ్చినవాఁడై, దేవా!
నన్నుఁ గావుము కావుము అని ప్రార్థించుచుండఁగా నా మొఱలను విని
తత్తఱపాటునలేచి.

మ. సరికిం జెప్పుడు శంఖచక్రయుగముం జేదోయి సంధింపఁడే,
పరివారంబును జీరఁ డభగపతిం బన్నింపఁ డాకర్ణికాం,
తరథమ్మిల్లముఁ జక్క నొత్తఁడు వివాదప్రొద్దిత శ్రీకుచో,
పరిచేలాంచల మైన నీడఁడు గజప్రాణావనోత్సాహియై.

ఆవిధంగా శ్రీమన్నారాయణుడు తాను భక్తపరాధీనుఁడు గావునఁ దనభక్తుఁ డగు
గజేంద్రుని యాపదఁ దొలగించి కాపాడఁగోరి బయలుదేఱి, యాతొందఱలో
లక్ష్మీదేవితోను జెప్పక, శంఖచక్రములనుధరింపక, భటులనుగూడఁ
దీసికొనిపోక, గరుడునివీద నెక్కక, జాతీనజాట్టు ముడివేసికొనక, లక్ష్మీదేవితో
నప్పుడు వాదులాడుచుండి వేడుకకై తానీడ్చిపట్టిన ఆ
లక్ష్మీదేవిపైఁటకొంగునుగూడ విడువక శ్రీదేవిపైఁటకొంగు నీడ్చుచునే
బయలుదేరెను.

మ. తనవెంట న్నిరి లచ్చివెంట నవరోధవ్రాతము న్దాని వె,
న్మను బక్షింద్రుడు వానిపొంతను ధను: కౌమోదకీశంఖ చ,
క్రనికాయంబును నారదుండు ధ్వజినీకాంతుండు రా వచ్చి రొ,
య్యనవైకుంఠపురంబునం గలుగువారాబాలగోపాలమున్.

భక్తరక్షణ తత్పరుడైన శ్రీమహావిష్ణువు అట్లు తత్తరపడచు పోవునపుడు,
కారణమేమో తెలియఁగోరి లక్ష్మీదేవి యాతనిని వెంబడించెను. ఆ లక్ష్మీవెంట
అంతఃపురాంగన లందఱు వచ్చిరి. వారిని గరుత్మంతుఁడు వెంబడించెను. ఆ
గరుత్మంతుని వెనుక శంఖము, చక్రము, గద మొదలగు ఆయుధంబులు
వచ్చినవి. వానివెంబడి నారదమహర్షియు విష్వక్సేనుఁడును వచ్చిరి. వారివెంబడి
వైకుంఠములో నున్న ఆబాలగోపాలము ఒక్కరును తప్పక అందఱును వచ్చిరి.

మ. తనవేంచేయుపదంబుబేర్కొనఁడనాథస్త్రీజనాలాపముల్

వినెనో మ్రుచ్చులు మ్రుచ్చిలించిరో ఖలల్వేదప్రపంచంబులన్

దనుజాసీకము దేవతానగరిపై దండెత్తనో భక్తులం

గని చక్రాయుధుఁడేడి చూపుఁ డని ధిక్కారించిరో దుర్జనుల్

శ్రీ మహావిష్ణువు ఎక్కడకువెళుతున్నాడో చెప్పడు. అనాథస్త్రీలు రక్షింపమని కోరారో! రాక్షసులు వేదములు దొంగిలించారో! అసురులు దేవతానగరిపై దండయాత్రచేసారో! దుర్జనులు భక్తులని “ఏడి! విష్ణువు” అని నిలదీసారో! తెలియదు! ఈ మహావిష్ణువు ఎందుకు అంతవేగముగా వెళుతున్నాడో.

క. అడిగెద నని కడువడిఁ జను

నడిగినఁ దను మగుడ నుడువఁ డని నడ యుడుగున్

వెడవెడఁ జిడిముడి తడఁ బడ

నడు గిడు నడు గిడదు జడిమ నడు గిడు నెడలన్.

ఆలక్ష్మీదేవి ముందుకుఁబోయి తన భర్త అంత తొందరగా ఎచ్చటి కేగుచున్నాఁడో తెలియఁగోరి ముందు కడుగుపెట్టును. తనకతఁడు మారు చెప్పునో చెప్పఁడో యని యడుగుఁ బెట్టకుండును. మరల మెల్లమెల్లఁగా తొట్రుపాటుతోఁగూడ నొకయడుగు ముందుకుఁ బెట్టఁబోయి యేమనునో యని సందేహించి యడుగుపెట్టక నిలిచిపోవును.

మ. వినువీధిం జనుదేరఁ గాంచి రమరు ల్విష్ణు న్సురారాతిజీ
వనసంపత్తినిరాకరి ష్టుఁ గరుణా వర్దిష్ణు యోగీంద్రహృ
ద్యనవర్తిష్ణు సహిష్ణు భక్తజనబృందప్రాభవాలంకరి
ష్ణు నవోఢోల్లసదిదందిరాపరిచరి ష్ణు జిష్ణు రోచిష్ణునిన్

రాక్షసులను సంహరించువాడు, దయాసాగరుడు, యోగీంద్రులహృ
దయమందు నివసించువాడు, భక్తులకు మహిమలను విభూతులను
చూపువాడు, ఆశ్రితులను మన్నించువాడు, సర్వకాలములందు
పెళ్ళికూతురువలె శోభించు లక్ష్మీదేవి సఖుడు అగు మహావిష్ణువు
ఆకాశమార్గమున పోవుచుండగా దేవతలు చూసారు.

మ. చనుదెంచెన్ ఘనుఁడల్లవాడె హరి పజ్జంగంటిరేలక్ష్మీశం
ఖనినాదం బదె చక్ర మల్లదె భుజంగధ్వంసియున్వాడెక్ర
న్నన నేతెంచె నటంచు వేల్పులు నమోనారాయణాయేతిని
స్వసులై మొక్కిరి మింట హస్తదురవస్తావక్రికిం జక్రికిన్

ఆ విధంగా దేవతలు అదిగో విష్ణువు , ఆ వెంట వచ్చేదే లక్ష్మీదేవి ఆ వెనక వచ్చేదే
గరుత్మంతుడు ఆ వినిపించేది పాంచజన్యధ్వనియే అని గ్రహించి గజేంద్రమోక్షము
కావింప కదలిన ఆ శ్రీమన్నారాయణుని ''నమోనారాయణాయ'' అంటూ
మొక్కారు.

మ. కరుణాసింధుఁడు శౌరివారిచరమున్ ఖండింపఁగానంపె స,
త్వరితాకంఠితభూమి చక్రము మహోద్యద్విస్ఫులింగచ్చటా,
పరిభూతాంబరశుక్రమున్ బహువిధ బ్రహ్మాండభాండచ్చటాం,
తరనిర్వక్రముఁ బాలితాఖిలసుధాంధశ్చక్రమున్ జక్రమున్.

బాధలలో ఉన్నవారి కష్టములఁ జూచి దయాళువగు విష్ణువు ఆమకరమును
ఖండింపఁగోరి వేగముగాఁ బోవునదిగాన భూమండలం బునంతయుఁ
గదలించునదియు, సూర్యునికంటె నెక్కువ వెలుతురుగల మిణుఁగురులను
రాల్చునదియు, పదునాలుగులోకంబులతోఁగూడిన బ్రహ్మాండమునందడ్డములేక
యంతట వ్యాపించునదియు, వేల్పులనందఱను వారిశత్రువులనుండి
కాపాడునదియు నైన చక్రాయుధమును ఆ మొసలిపైకి పంపెను.

శా. భీమంబైతలం ద్రుంచి ప్రాణములఁబా పెంజక్రమాశు
క్రియన్, హిమక్ష్మాధరదేహమున్ జకితవన్యేభేంద్రసందో
హమున్, గామక్రోధనగేహమున్ గరటిర క్తసావగాహంబు ని
స్సమోత్సాహము వీతదాహము జయశ్రీమోహమున్ గ్రాహమున్.

ఆ సుదర్శనచక్రము దగ్గరకు జేరి మఱింతవేగముతో మేరు పర్వతంబుఁబోలు
దేహముగలదియు, అడవిలోని యేనుఁగులనన్నిటిని భయపెట్టునదియు,
ఎక్కువగు కామక్రోధములు గలదియు, ఏనుఁగుయొక్క రక్తప్రవాహమున
మునిగినదియు, దప్పిలేక తగ్గక యింకను బోరాడవలయునని
యుండునదియును, నెట్లయిన నేనుఁగును జయించి
జయలక్ష్మింబొందుటయందుపట్టుదలగలదియునై యున్న యామొసలియొక్క
శిరంబును ద్రుంచి దానిని సంహరించెను.

మ. తమముం బొసిన రోహిణీవిభుక్రియన్ దర్పించి సంసారచ,
క్రము వీడ్కొన్నవిరక్తచిత్తునిగతి న్నాహంబుపట్టాడ్చిపా,
దము లల్లార్చి కరేణుకావిభుఁడు సౌందర్యంబుతో నొప్ప సం,
భ్రమదాశాకరిణీకర్మోజ్జిత సుధాంభః స్నానవిశ్రాంతుఁడై.

రాహువుచే మ్రింగఁబడి, మఱల విడువఁబడిన చంద్రునివలెను, సంసారమునఁ
బాధలుపడి రోసి, సంసారమును విడిచిన విరాగివలెను, నాగజేంద్రుఁడా
మొసలియొక్క పట్టునుండి తప్పించుకొని, కాళ్లు విదిలించి
దిగ్గజేంద్రములరాణులు తమతోండముతోఁ జల్లిన నీటియందుఁ దడియుటచే
నలసట దీర్చుకొన్నదై మిక్కిలి సౌందర్యముతోవెలిగెను.

శా. పూరించెన్ హరి పాంచజన్యము సుధాంభోరాశిసాజన్య
మున్, భూరిధ్వానచలాచలీకృతమహా భూతప్రచైతన్యమున్,
సారోదారసితప్రభాచకితపర్జన్యాదిరాజన్యమున్
దూరిభూతవిపన్న దైన్యమును నిర్మూతద్విషత్తైన్యమున్.

శ్రీ మహావిష్ణువు అప్పుడు పాలసముద్రలో పుట్టినదియు, తనగొప్ప ధ్వనిచే
గొప్పభూతములనన్నింటిని గదలించునదియు, తెల్లనైన గొప్పకాంతిచే
నింద్రాదులగు దేవతలనుగూడ భయపెట్టునదియు, భక్తులయాపదలఁ
దీర్చునదియు, శత్రువులసేనలను దిక్కుదిక్కులకు ఁ దఱుమఁ గొట్టునదియు
నైన పాంచజన్యమును ఊదెను.

మ. మొరసె నిర్జరదుందుభుల్ జలరుహో మోదంబులైవాయువుల్,
దిరిగెం బువ్వులవానజల్లుగురిసెన్ దేవాంగనాలాస్యముల్,
పరగెన్ దిక్కులఁ బిక్కుటిల్లి జయశబ్దధ్వానముల్ నిండి సా,
గర ముప్పొంగెఁ దరంగచుంబిత నభోగంగాముఖాంభోజమ్మె.

ఆ శ్రీమహావిష్ణువు శంఖము పూరించునప్పుడు దేవతల నగారాలు మ్రోగాయి.
మందమారుతములు తామరపూవులవాసనలతో చక్కగా నీచాయి.
పుష్పవర్షములు ముసరుపట్టినట్టుగా కురిసాయి. అప్పురసలు వేడుకతో
నాట్యముచేసారు. ఏవైపునచూసినను జయజయధ్వనులు మ్రోగుతున్నాయి.
సముద్రుడను పురుషుడు తనయలలనెడు చేతులతో నాకాశగంగ యనెడి
వనితయొక్క ముఖకమలమును ముద్దాడఁగోరెనో యన్నట్లు సముద్రము
మిన్నముట్టునంత అలలతో యుప్పొంగాయి.

క. శ్రీహరికరసంస్పర్శను

దేహము దాహంబు మాని ధృతిఁ గరిణీసం

దోహము దానును గజపతి

మోహనఘోంకారశబ్దములతో నొప్పన్.

విష్ణువు గజరాజు భయంబు పోగొట్టగానే వెంటనే యాగజేంద్రము దేహము
బడలిక విడిచి పెంటియేనుఁగులతోఁ గూడి యెక్కువ మక్కువతో వినువారి
చెవులకు ఇంపుకలిగేలాఁ ఘోంకారము చేసింది.

క. కరముల మెల్లన నివురుచుఁ
గరమనురాగమున మెఱసి కలయంబడుచున్
గరి హరికతమున బ్రదికినఁ
గరపీడన మాచరించె గరిణులు మఱలన్.

గజేంద్రుఁడు విష్ణుని దయచే బ్రదికి నేలమీదికిరాఁగా ఆడయేనుఁగులన్నియు
మహానురాగముగలవై దానిం జుట్టుకొని తమతొండములతోఁ దొండములను
బెనవేసికొన్నాయి.

శుకయోగీంద్రుడు ఇట్లనియె

సీ. సరనాథ నీకును నాచేత విపరీంపఁ

బడిసయినాకృష్ణాసుభావమైన

గజరాజమోక్షణ కథ వినువారికి

యశము లిత్తును గల్గిషాపహంబు

దుస్సప్తపై నాశంబు దుఖఃసంహారంబు

ప్రాద్దున మేల్కాంచి పూతవృత్తి

నిత్యంబు పఠియించు నిర్మలాత్మకు లైన

విప్రులకును బహు విభవ మమరు

తే. సంపదలు గల్గుఁ బీడలు శాంతిఁ బొందు

సుఖము సిద్ధించు కర్మిల్లు శోభనములు

మోక్ష మరచేతి దై యుండు ముదము చేరు

ననుచు విష్ణుండు ప్రేతుడై యానతిచ్చె

“కృష్ణమహిమ చాలే గజేంద్రమోక్షణ కథవిన్నవారి కీర్తివృద్ధిచెందుతుంది మరియు చెడ్డ కలలు రావు. ఇది పాపములను పోగొడుతుంది. కథవిన్నవారు వ్యసనాలకి లోనుకారు. ప్రతిదినము వేకువనే లేచి ఇది పఠిశుద్ధమైనమనస్సుతో చదివితే సకలైశ్వర్యాలు సమకూరుతాయి. సకలరోగాలుపోయి ఆరోగ్యవంతులౌతారు. అట్టివారికి మోక్షము అతిసులభముగాలభిస్తుంది.” అని విష్ణుమూర్తి సంతోషముగా ఆనతిచ్చాడు.

క. గజరామోక్షణంబును

నిజముగఁ బఠియించునట్టి నియాజాత్ములకున్

గజరావరదుఁడిచ్చును

గజతురగస్యందనములుఁ గైవల్యంబున్

గజేంద్రమోక్షము శ్రద్ధతో చదివేవారికి గజేంద్రమోక్షము కావించిన విష్ణుభగవానుడు
గుర్రములు రథములు మొదలగు ఇహపరమైనసుఖములను మోక్షమును
ఇచ్చును.